

BESZÁMOLÓ

A Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium

„Zöld Forrás” című programja (Kövi) által támogatott

Lápok és kisvízfolyások vizsgálata, védelme és rehabilitációja a Szódrákosi-patak vízgyűjtő területén

II. ütem: 2005-2006

megvalósításáról

Támogatási cél:

1.3.3. Barátságos természetvédelem

Tavorozsa Környezet- és Természetvédő Egyesület

2008. január

1. A program címe és rövid leírása:

Sződrákosi Program (II. ütem, 2005-2006)

Lápok és kisvízfolyások vizsgálata, védelme és rehabilitációja a Sződrákosi-patak vízgyűjtő területén

A kiemelten közhasznú Tavirózsa Környezet- és Természetvédő Egyesület 2003. nyarának végén, a KvVM támogatásával indította el a Sződrákosi Programot (a továbbiakban: Program).

A Program egyes projektjei:

1. Kisvízfolyások és tavak vizsgálata, védelme és rehabilitációja
2. Lápok vizsgálata, védelme és rehabilitációja
3. Felszín alatti vizek vizsgálata és védelme
4. Tájképvédelmi projekt
 - 4.a. Illegális hulladéklerakók felmérése alprojekt
 - 4.b. Egyedi tájértékek kataszterezése alprojekt
5. Környezeti nevelés és szemléletformálás

Az I. ütemben (2003-2004) a Sződrákosi-patak menti lápok és kisvízfolyások állapotfelmérésére került sor. 2006-ban, a II. ütem keretén belül a REC, illetve közvetve az UNDP/GEF támogatásával természetvédelmi kezelést és rehabilitációs munkákat is végeztünk veresegyházi vizes élőhelyeken.

A KvVM 2005-ös támogatása tette lehetővé a II. ütem kiterjesztését, illetve a 2. sz. projekt folytatását, melynek eredményeit jelen Beszámoló tartalmazza. A projekt folytatásának célja az ex lege védett, úszólápos Malom- (Öreg-) tó rehabilitációja a tó természetes öntisztuló-képességének helyreállítása, illetve vízminőségének és természetességének javítása érdekében.

2. A program megvalósításának szakmai összefoglalása (a pályázati útmutatóban foglaltak szerint) az elért eredmények részletezése (számszerűsíthető eredmények esetén az elért eredmények számszerűsített bemutatása szükséges):

Előzmények

A módosított (csökkentett) költségvetés anyagilag nem tette lehetővé, hogy a sződi Malom-árok védett revitalizációja ügyében érdemi előrelépés történjen. E miatt az Egyesület – egyeztetve a támogató KvVM-mel a szerződés megkötésekor – az ex lege védett, veresegyházi Malom-tó kevesebb tervezési költséggel járó rehabilitációját tűzte ki célul.

A Malom- (Öreg-) tó a veresegyházi tórendszer negyedik, legalsó tagja; első, okleveles említése 1430-ból származik. Folyásirányban felette (délre) a XX. század végén kialakított Kocka-, az Ivacsi-, majd a Pamut-tó következik. A tavakat a Mogyoródon eredő, és Sződligetnél Dunába ömlő Sződrákosi-patak vize táplálja (vízgyűjtő területe 132 km²). A védett Malom-tó természetessége az elmúlt évtizedekben jelentősen csökkent, melyben a vízszennyezés és vízrendezések okozta eutrofizációs folyamatok, és a horgászati hasznosítás (pl. idegenhonos amur betelepítése) egyaránt szerepet játszottak.

A 6,7 hektáros Malom-tóba befolyó víz évszázadokon keresztül egy nagy kiterjedésű (~ 1,1 ha-os), nádas úszóláp („Nagy-úszóláp”) alatt tisztult meg. Ettől délre, a tápláló patak

befolyásánál – a részben úszólápos nádas kikotrásával – hozták létre 1989-1990-ben a kb. 1 hektár vízfelületű Kocka-tavat. Az illegális mederrendezés során kitermelt föld egy részét a folyásirányra merőlegesen deponálták, így a beálló töltéssel a Malom- és a Kocka-tó közötti medret lerekesztették. A Malom-tóba érkező vizet a Nagy-úszóláp két oldalán vezették el, kiiktatva ezzel a nádas szűrőfunkcióját, mellyel a tó természetes öntisztuló-képessége jelentősen sérült.

A Program megvalósítása

Az Egyesület a rehabilitációval kapcsolatosan szakmai egyeztetéseket folytatott Veresegyház Város Polgármesteri Hivatalával és az illetékes környezetvédelmi szakhatósággal. A rehabilitációt szakmailag a Duna-Ipoly Nemzeti Park és az MTA Ökológiai és Botanikai Kutatóintézete is támogatja. A Veresegyházi Horgász Egyesület – mint a Malom-tó horgászati kezelője – 2006-ban kelt nyilatkozatával hozzájárult a rehabilitációhoz.

A Malom- (Öreg-) tó rehabilitációjának célja a tó természetes öntisztuló-képességének, illetve vízminőségének és természetességének javítása.

Az információk beszerzése során kiderült, hogy a Malom-tó Üzemeltetési dokumentációjának írásos és térképi anyagában (K+K Kft., Kelt.: 2001. 08.), illetve más iratokban sem szerepel a beálló töltés, ezért az érvényes engedélyek alapján ennek a korábbi mederrendezési maradványnak az eltávolításához egy megalapozó környezeti vizsgálat és egy kotrési terv elkészítése szükséges.

A rehabilitáció során elvégzendő feladatokra a következő ütemterv készült (a környezeti vizsgálat alapján):

1. A beálló töltés elbontásával a korábbi, eredeti hidrológiai állapot visszaállítása
2. Fenékiszap eltávolítása (kb. 1 m vastag)
3. Stégek elbontása (kb. 10 db.)
4. Idegenhonos halak (busa, amur) lehalászása
5. Eredeti (tájhonos) hínárvegetáció visszatelepítése
6. Közvetlen csapadékvíz-befolyó elé hordalék- és olajfogó kiépítése
7. Tájhonos fák ültetése a tóparton
8. Parkolás korlátozás (területlezárás) a tóparton

Az 1. ütemmel kapcsolatosan elkészített tanulmányok:

- A veresegyházi Malom-tó rehabilitációja - környezeti vizsgálati dokumentáció (4. melléklet)
- Veresegyház – Malom-tó. Fenntartási kotrás és beálló töltés elbontása. Műszaki leírás és előkészítő dokumentáció (5. melléklet)

A környezeti vizsgálat során a korábbi évtizedek akkreditált és nem akkreditált vízminőségi adatainak beszerzése és feldolgozása is megtörtént. A műszaki leíráshoz a beálló töltés geodéziai felmérését is elvégezték. (További részletek a tanulmányokban.)

A tanulmányok birtokában lehetővé vált a szükséges gépi földmunkák elvégzése.

3. A támogatási szerződésben előírt feltételek teljesítésének ismertetése:

A támogatási szerződésben vállalt összes munkát elvégeztük a Malom-tó rehabilitációja/revitalizációja kapcsán:

- Tanulmány (környezeti vizsgálati dokumentáció) elkészítése,
 - Műszaki leírás és előkészítő dokumentáció elkészítése,
 - Cikk írása egy térségi lapba (Veresi Piac tér),
 - Poszter elkészítése a Program megvalósításáról,
 - Információk, dokumentumok feltöltése az Egyesület honlapjára.
-

MELLÉKLETEK

1. melléklet

A Programról megjelent cikk (Veresi Piac tér, 2008. január) másolata (1 oldal)

2. melléklet

Poszter a Szódrákosi Program II. üteméről (a Malom-tó rehabilitációja; 1 oldal)

3. melléklet

A veresegyházi Malom-tó rehabilitációja - környezeti vizsgálati dokumentáció (külön lefűzve)

4. melléklet

Veresegyház – Malom-tó. Fenntartási kotrás és beálló töltés elbontása. Műszaki leírás és előkészítő dokumentáció (külön lefűzve)